

BALIKÇILIĞIMIZIN GELECEĞİ

Ayşegül TAŞDEMİR

Su Ürünleri Yüksek Mühendisi
Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği

Balıkçılık ve su ürünleri sektörü, değer açısından insanların beslenmesinde önemli yer tutan ürünlerdendir. Beslenmedeki öneminin yanı sıra sektör; dolaylı dolaysız yaklaşık 250 bin kişiye istihdam sağlamaktadır. Bu nedenle toplumun istihdamı ve kişilerin gelir kaynağı açısından önemlidir.

Balıkçılık sektörü Türkiye ekonomisine büyük bir katkı sağlamaktadır. 2013 yılı Türkiye İstatistik Kurumu Su Ürünleri İstatistik verilerine göre, Türkiye’de su ürünlerinin ihracat değeri 1.083.261.669 TL düzeyindedir. Balıkçılık sektörünün GSYİH’ye sağladığı katkı 2 750 000 000 tl civarındadır. Deniz, yetiştiricilik ve iç su kaynaklı toplam su ürünleri üretim miktarı 607,5 bin ton düzeyindedir ve bu miktarın yüzde 55,8’i denizlerden, yüzde 38,4’ü yetiştiricilikten ve yüzde 5,8’i de iç sulardan elde edilmektedir.

Su Ürünleri Üretimi, İhracatı, İthalatı ve Tüketimi

Yıllar	Üretim (ton)	İhracat (ton)	İthalat (ton)	Tüketim (ton)		Değerlendirile -meyen (ton)	Kişi Başına Tüketim (kg)
				İç tüketim	İşlenen*		
2000	582.376	14.533	44.230	538.764	71.000	2.309	8,0
2001	594.977	18.978	12.971	517.832	62.755	8.383	7,5
2002	627.847	26.860	22.532	466.289	156.000	1.230	6,7
2003	587.715	29.937	45.606	470.131	120.000	13.253	6,7
2004	644.492	32.804	57.694	555.859	105.000	8.523	7,8
2005	544.773	37.655	47.676	520.985	30.000	3.809	7,2
2006	661.991	41.973	53.563	597.738	60.000	15.843	8,1
2007	772.323	47.214	58.022	604.695	170.000	8.436	8,6
2008	646.310	54.526	63.222	555.275	95.742	3.989	7,8
2009	622.962	54.354	72.686	545.368	90.211	5.715	7,6
2010	653.080	55.109	80.726	505.059	168.073	5.565	6,9
2011	703.545	66.738	65.698	468.040	228.709	5.756	6,3
2012	644.852	74.007	65.384	532.347	94.201	9.682	7,1
2013	607.515	101.063	67.530	479.708	87.896	6.378	6,3
2014	537.345	115.682	77.545	420.361	73.667	5.180	5,5

* Balık unu ve yağı fabrikalarında işlenen miktar

Kaynak: TÜİK

Sektörün yıllık hareketlilik ivmesi; avcılık için aşığı, yetiştiricilik için ise yukarı doğru gitmektedir. Aşırı avlanma, çevre kirliliği ve küresel ısınma dönüsünün olumsuzluklarından dolayı birçok ekonomik deniz balığı türümüz tükenmeye yüz tutmuştur. 2002'den 2013'e bazı balıkların istatistik verilerine bakacak olursak; hamsi avcılığı 373 000 tondan 179.615 tona, lüfer 25.000 tondan 5.225 tona düşmüştür.

Akademik araştırma bulgularına göre gidişat değerlendirildiğinde; Su ürünleri avcılığı 2023 yılında ortalama 290 bin ton, yetiştiricilik ise 361 bin ton

olacaktır. Bu bulgularda avcılık adına çok kötü bir senaryo söz konusudur. Yetiştiricilikte, balıkların beslenmesi için en önemli kaynak yine avcılıkla elde edilen su ürünleridir. Birbirini etkileyen iki sektör içinde durum kritik görünmektedir. Günümüz balıkçılığını ele aldığımızda; sektörde iyi yönetim ve denetimin çok önemli olduğunu düşünmekteyim. Meslektaşlarımızın sektörde daha çok istihdam edilmeleri ve daha etkin bir rol oynamaları gerekmektedir.

Yıllar	Toplam Üretim (Ton)	Avcılık Üretimi (Ton)	Yetiştiricilik Üretimi (Ton)
2014	620018	383936	236081
2015	592327	342301	250026
2016	617085	353113	263972
2017	659696	381779	277917
2018	693541	401679	291862
2019	680532	374725	305807
2020	640784	321031	319753
2021	659862	326164	333698
2022	640784	293141	347643
2023	659862	298274	361588

*Tahmin değerleri

Denizlerimizdeki kaynakların her geçen gün tükenmeye yüz tuttuğu ülkemizde en büyük sıkıntılarımız yasa dışı ve kural dışı avcılıktır. Yasa dışı ve kural dışı balıkçılığı bütün dünya denizleri ve okyanusları için tehdittir. Öyleki yapılan hesaplamalar dünya çapında 11 ile 26 milyon ton balığın bu yolla avlandığı ve 9 ile 24 milyar dolarlık bir ekonomik kayba sebebiyet verildiği belirtilmektedir (Agnew ve diğ., 2009).

Sanayi balıkçılığının daha az çabayla daha fazla ürün toplamaya yönelik büyük balıkçı tekneleri ve av araçları, balık stoklarının gelişmesine engel olmaktadır. Uzun dönemde balık miktarını korumak için balıkçılık sahalarının biyolojik kapasitesinin artırılması gerekiyor.

“Dünya mirası” olarak nitelendirilen sucul kaynaklarımızı korumak ileri nesillere de bu kaynakları aktarmak en büyük yükümlülüklerimizdendir. İlgili bakanlıklar, akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve tüm ilgili sektör paydaşları olarak birlikte ortak akılla hareket etmeliyiz.

Unutmayalım ki: denizlerimiz birçok koldan sömürülüyor fakat hiç kimse korumuyor. Yeni 1380 Su Ürünleri Kanununun tüm koruma tedbirleri, yaptırım uygulamalarıyla bir an önce çıkması en büyük temennimizdir.